

Oponentský posudok k diplomovej práci:

NÁVRATY FOREM A STYLŮ VE VÝTVARNEM UMĚNÍ: SOUČASNÝ HYPERREALIZMUS JAKO PRODUKT POSTPRODUKCE ČI KOMENTÁŘ K NÁSTUPU NOVÝCH MÉDIÍ

Bc. Markéta Hrnčířová

K zamysleniu sa nad pojmom *hyperrealita* a nad umeleckým hnutím s príbuzným názvom *hyperrealizmus* inšpirovala autorku predloženej diplomovej práce nedávna výstava *Beyond Reality* v Pražskom Rudolfine (2012). Rámec úvah pritom ponúka nesporne relevantné a zaujímavé kontúry: na jednej strane umelecko-historické, ktoré súvisia s typom veristickej maľby ako dôslednej repliky existujúceho fotografického záznamu reality a filozofické na strane druhej, súvisiace s teóriou simulakier J. Baudrillarda a teóriou postprodukcie N. Bourriauda. Autorka oba myšlienkové zdroje plne využíva a rozvíja. Podľa jej vlastných slov je zámerom jej práce dať výtvarné umenie do vzťahu s filozofickými koncepciami danej doby (s. 57). Úvodné kapitoly majú skutočne umelecko-historický, kompilačný charakter: autorka vymedzuje hyperrealizmus od historických foriem realizmu, ktoré vychádzali z videnej skutočnosti, podtrhuje význam fotografie a technickú perfektnosť maliarskych postupov, chronologicky prezentuje významné umelecké trendy (fotorealizmus 70r., pop art, konceptuálne tendencie) udalosti, kontexty a umelcov spojených s etablovaním sa hyperrealizmu. V súlade s úvodnou hypotézou autorka ďalej prezentuje myšlienky N. Bourriauda a následne J. Baudrillarda a hľadá u nich vysvetlenie (alebo skromnejšie „previazanie“) tak pôvodného nástupu hyperrealistických tendencií (fotorealizmus 70.r) ako ich následný revival na prelome storočí.

Nie je úplne jasné, či prísne chronologické stanovisko aké uplatňuje autorka, oddelujúce „pôvodný“ hyperrealizmus od jeho „revivalu“, je obhájiteľné: otázne je či hyperrealistické tendencie neboli prítomné od 70. rokov v umení neustále, pričom boli periodicky a paralelne živé teoretickými konštrukciami vznikajúcimi v rovnakom období (Baudrillard, Deleuze...). N. Bourriaud vo svojom diele (2001) potom skutočne „len“ mapuje daný stav, ktorý sa na jednej strane zhoduje s atmosférou postmodernity a na druhej strane avizuje jej pokračovanie do súčasnosti. Jeho pozícia v diplomovej práci, z pohľadu čitateľa, nie je dostatočne vyhranená: sú jeho argumenty prijímané bez výhrady, slúži jeho kategorizácia umenia len

ako mriežka pre umelecké postupy, z ktorých autorka preferuje „pobývaní v historických stylech a formách“ (s. 42), alebo majú jeho myšlienky hlbší filozofický rozmer (napr. tým, že ďalej rozvíjajú tie „baudrillardovské“)? Aký je potom ich vzťah k záverom J. Baudrillarda, príp. U. Eca, ktorých „cesty do hyperreality“ na konci diplomovej práce pôsobia skôr ako appendix (i keď relevantný) než ako inherentná súčasť autorkinej nosnej argumentácie? Otázka originálu vo vzťahu k umeleckému dielu je sice načrtnutá, ale ani zďaleka nečiní zadosť košatosti úvah, ktoré túto otázku v teórii (a filozofii) umenia sprevádzali (chýbajú napr. štúdie R. Krauss, M. Camille atď). Konečne, aký je presne vzťah „parafrázy, citácie“ k hyperrealizmu, ak si na záver autorka pre prípadovú štúdiu vybrala autora, u ktorého spomínané výtvarné postupy nebadáme? Vymenované otázky nemajú mať charakter útočných výhrad, sú skôr dokladom akejsi rozpačitosti, ktorú pociťuje čitateľ, ktorý očakáva viac než dostane, od textu kde je zjavný potenciál.

Proti čomu však musím vzniesť námietku je praktická absencia vlastných analýz/interpretácií umeleckých diel, čo ani záverečná, prípadová štúdia, ani stručné „googlovské“ opisy diel autorov tvoriaciach hyperrealisticky, nezastúpia. Domnievam sa, že prítomnosť analýz vybraných diel by niektoré argumentačné stanoviská „doladila“. Práca rovnako trpí občasnými jazykovými nezrovnalosťami (preklepmi Cezzane, Gobrich (ss. 4, 6, 16), vetnými „chaosmi“ (ss. 1, 45)) čo je škoda, pretože písomný prejav je inak kultivovaný a štýl vyzretý. Konečne, na to že autorka vychádza/čerpá z umeleckohistorického zázemia je bohužiaľ mimoriadne skúpa na ilustrácie. Napriek uvedeným výhradám práca spĺňa základné podmienky vedeckého, odborného textu, preto ju doporučujem prijať k obhajobe a navrhujem hodnotiť známku „lepšia“ 2.

V Prahe 9.2.2014,

Mgr. R. Šafaříková, PhD.